

SLOVENSKI LIST

Izhaja vsak ponedeljek zjutraj

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 3487, interurban 3487
Rokopisi se ne vračajo

Posamezna št. 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. Celoletna naročnina 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Inzerati po dogovoru

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6/III
Poštni ček, račun, Ljubljana 15.179
Telefon štev. 2549

Praznik vzajemnosti našega rodu

Veličasten sprejem ameriških Slovencev v stari domovini

Odhod iz Amerike

Ameriški Slovenci so se zbrali za ta izlet iz skoro vseh držav Severne Amerike. Prišli so celo iz daljne Floride in Colorada. Zbrali so se v Chicagu, odkoder so odpotovali v New York. V New York so prispeli popoldne, ter so se takoj ukrcali na »Berengarijo«, dočim so se drugi potniki za ta parnik ukrcali šele zvečer. Za to pozornost so bili izletniki zelo hvaležni. Točno ob polnoči 20. t. m. je ladja odplula iz New Yorka ter prispela 27. t. m. zjutraj v Cherbourg.

Naše čitatelje bo zanimalo, kakšna je ta ladja. Dobili smo o njej te-le podatke: Cunardova družba je znana po svojih velikanskih parnikih in ima »Berengarija« 52 tisoč ton. Dolga je 919 čevljev, široka 98, visoka pa od vrha jamborov do gredla 246 čevljev. Njena hitrost znaša normalno 22 in pol milje na uro, kar omogoča ladji, da v šestih dneh prevozi Atlantski Ocean. Ze iz teh podatkov je razvidno, da so dimenzije te ladje ogromne. Omenjamo še, da ima ladja nad 10 tisoč žarnic. Ladja ima vse potrebne prostore in naprave za največji komfort potnikov ter jo lahko imenujemo ploveči hotel. Saj more največja dvorana sprejeti 700 oseb.

»Berengarija« je največja ladja družbe, večja kakor »Aquitania« s 46 tisoč tonami in »Mauretania« s 31 tisoč tonami.

Bratom naproti

Pot iz Ljubljane do Cherbourga je dolga, še daljša v Ameriko, pa jo je vendar naredilo že na stotisoče naših ljudi. Zato se tudi naša delegacija ni ustrašila te dolge poti in je odšla Amerikancem naproti. Na dolgi vožnji so imeli delegati priliko občudovati naravne lepote Švice in Tirolske, lepe zeste in elektrifikacije, v Franciji pa lepa polja in ravnine ter velenje mesto Pariz. Popoldne v petek je prišla delegacija v Cherbourg, kjer jo je pozdravil uradnik Cunard Line Čeh Vojteh Franco v slovenskem jeziku. Ravnatelj družbe jih je povabil na »Lotaringijo«, ki jih je peljala na »Aquitanijo«. »Aquitania« je ogromna ladja, saj je dolga 280 m in široka 50 m. V družbi hrvatskega zastopnika Cunarda jim je kapitan pokazal vse prostore.

Naslednjega dne so šli z »Lotaringijo« ob 4 t. m. na odprto morje naproti »Berengariji«. Obe ladji sta se srečali ob šestih zjutraj in takoj je bilo mogoče, da je pozdravil naše rojake v imenu Rafaelove družbe in Misijonske zveze gosp. katehet Valentin Tomc. Med drugimi omenjamo, da je prišel z izletniki prezasluzni duhovni vodja izletnikov Rev. Plevnik. Od društvenega odbora pa so prišli predsednik Opeka, podpredsednik Grm in tajnik Zalar. Z njim je prišel tudi glavni potovalni vodja gosp. Krmpotič od Cunard Line. Skupno je prišlo s KSKJ 81 Slovencev, z isto ladjo pa je prišlo tudi 110 bratov Čehov.

Po prisrčnem razgovoru so se slovenski potniki ukrcali na »Alsatic«, ki jih je pripeljala v Cherbourg. V pristanišču je Cunardovo uslužbenstvo v par minutah spravilo in uredilo vso prtljago po zelo kratkem pregledu francoskih oblasti.

Na grobu Male sv. Terezije

Nato je slovenska skupina vstopila na pripravljene avtomobile, dočim so se Čehi odpeljali z vlakom. Po lepi asfaltirani cesti med visokim drevjem so na poti 250 km, katero so prevozili v štirih urah, imeli priliko opazovati francosko zapadno pokrajino, nje travnike, živino itd. Ob 12 pa so prispeli v Lisieux. Podali so se takoj v cerkev. Tu sta maševala gg. Plevnik in Tomc, po maši pa se je vršil slavnostni obred v Grand hotelu Regina, kjer je bila na razpolago okusno okrašena glavna dvorana. Ob tej priliki, ko so se vsi delegati zbrali, jih je nagovoril v imenu slovenske Rafaelove družbe v Ljubljani g. Tomc. Poudaril je, da kakor hiti otrok v naročje svoje matere, tako se tudi oni vračajo v svojo domovino, katero nad vse ljubijo. Zemlja slovenska je ostala še vedno ista. Skrbna je mati. Dobila je novo obleko, ki pa je na severu in jugu črno obrobljena. Slovenska

lipa te dni cvete in vabi pod svojo senco vse daljne obiskovalce. Posebno pozdravlja duh, vodjo rev. Plevnika, pod katerega vodstvom se Kranjska slovenska Jednota najlepše razvija. Ravnotako pozdravlja predsednika Opeko, podpredsednika Grma in neumornega tajnika Zalarja, ki so prevzeli težko nalogo, da prirede lepi izlet. Ne prihajajo pa naši rojaki samo obiskat svojcev, temveč s posebnim namenom, da zbude v srcih vseh Slovencev ljubezen spoštovanja in čiščenja velikega Barage. Kot rojapom in častilcem Barage jim je zaklical: Dobrodošli, Bog Vas živi.

Za pozdrav se je zahvalil g. župnik Plevnik. Povedal je, da so bili na Berengariji presenečeni, ko so zaslišali, da so prišli iz daljne Ljubljane sprejeti rojake v daljno Francijo. Čutilo, da vlada danes vse večja ljubezen med slovenskim ljudstvom do svojih rojakov. Velika je bila žrtve, da je prišla delegacija naproti in pokazala skrb Rafaelove družbe za izseljence. Toda tudi naši rojaki so mnogo žrtvovali z izletom v domovino. Mnogi so za delj časa morali zapustiti svoje rodbine in posle. Mnogi tudi nimajo več tistega zasluzka, kot so ga imeli še pred nedavnim. Toda ljubezen do slovenske zemlje je velika in ustrašili se niso nobenih denarnih žrtv, čeprav še tako velikih. Veselje pa je tem večje, ker vidimo da

Odbor K. S. K. Jednote.

nas domovina sprejema s toliko ljubeznijo in zanimanjem. S skupnimi močmi in skupnimi molitvami bomo dosegli, da proglase Barago za slovenskega svetnika.

S slovenskim očenašem je bil zaključen slavnostni obred in vsi udeleženci so se podali v cerkev Sv. Terezije, da nadaljujejo svojo pobožnost. Ogledali so si relikvije ter druge zanimivosti iz življenja Sv. Terezije. Cerkevno predstojništvo je dalo za ves čas bivanja Slovencev v Lisieux strokovno voditeljico, ki je razlagala vse relikvije in tudi pokazala rojstno hišo male Terezije, ter vse, kar je rabila v domači hiši.

V Parizu

Ob 4 popoldne so se z vlakom odpeljali v Pariz. Tu so jih ob pol 8 sprejeli v Parizu bivaajoči slovenski dijaki skupno z marljivimi uslužbenci Cunard Line. V avtih so jih odpeljali v hotel La Fayette, kjer se je vršila v lepi dvorani skupna večerja. Pod vodstvom slovenskih dijakov so si nekateri ogledali Pariz.

V nedeljo zjutraj je bila sv. maša v dveh cerkvah v Parizu: Trinite in sv. Augustin. Potniki so se podali na vlak, ki se je ob pol 8 odpeljal z vzhodnega pariškega kolodvora proti Ljubljani. Za pot so dobili od družbe primeren prigrizek. Dan je bil lep in lahko so si ogledali na vožnji vse lepe kraje vzhodne Francije. Podnevi so se vozili tudi v Švici in proti večeru prispeli v Avstrijo. V Švici in na avstrijski meji so se jim zopet pridružili Cunardovi uradniki in jih spremljali do prihodnje meje.

Lep sprejem na Jesenicah

Ob pol 8 zjutraj je vlak pripeljal na Jesenice. Tu so jih pričakovala razna društva. Prišli so šol-

ski otroci in številni Jeseničani. Ko je vlak prišel na postajo, so bili naši bratje zelo prisrčno pozdravljeni ter so izstopili. Tu jih je pozdravil zastopnik ministra za socialno politiko policijski komisar Grbič Vlado v srbohrvatskem jeziku. Za njim je izpregovoril pozdrav stolni kanonik dr. Mihael Opeka (brat predsednika KSKJ) v imenu ljubljanskega škofa dr. Rožmana. Nadalje je izpregovoril par besed še v imenu Rafaelove družbe dr. Vladimir Pegan, v imenu bana dr. Marušiča gosp. Fink, v imenu Jeseničanov pa občinski svetnik dr. Kogoj.

Nato so bili naši ljudje povabljeni na majhen prigrizek, kjer so jim postregle tudi jeseniške dame. Omeniti moramo, da je bila ves čas na kolodvoru tudi godba, ki je lepo igrala tako ob prihodu, kakor tudi med prigrizkom in za odhod. Pred odhodom vlaka se je za prijazen sprejem zahvalil g. Plevnik. Z lepimi besedami, da so vlak med burnimi kljuc odpeljal proti Ljubljani, okrašen s cveticami, ki so jih prinesli Jeseničani in Jeseničanke. Na poti zlasti proti Ljubljani jih je občinstvo povsod pozdravljalo.

V srcu domovine

Ljubljana, 29. junija.

Sprejem v Ljubljani se je za dobro uro zakasnil in se je s tem tudi neustreznost ljubljanskega občinstva zelo stopnjevala. Ali, ko je ob 9.45 privozil na ljubljanski kolodvor vlak z našimi ljudmi, tedaj ni nobena roka vsega zbranega občinstva — poln peron je bil — mirovala ter se je vse dvignilo v pozdrav. Tudi z vlaka je z vsakega okna mahljalo deklet ali mož z robcem v pozdrav slovenski prestolici.

Na peronu glavnega kolodvora je pričakovalo ameriške brate že domače odlično občinstvo. Med temi so bili: Zastopnik ministra za socialno politiko dr. Dolšak, zastopnik g. bana dr. Karlin, zastopnik g. škofa kanonik dr. Klinar, zastopnik mestne občine podžupan prof. Jarc, zastopniki županske zveze za Dravsko banovino predsednik g. Novak in gg. Jeglič in Kristan, podpredsednik Prosvetne zveze dr. Miha Krek, ki je fungiral tudi kot komisar OUZD, predsednik Pokojninskega zavoda g. V. Vrtovec, šef Borze dela g. Vončina, predsednik Jugosl. strok. zveze g. S. Zumer, preds. centrale Krekovih družin g. J. Langus in mnogi drugi odlični zastopniki naših javnih oblasti in organizacij. Na kolodvoru je pričakovala naše drage Amerikance tudi skupina narodnih noš, med katerimi se je zlasti postavil g. Lojze Zajc v lepi gorenjski noši, dalje Svetovidov skavtski steg s Kodeljevega in še mnoga druga naša društva. Z zastavami pa so prisostvovali: Prosvetna zveza, okoli te zastave se je nabralo zelo številno članstvo, dalje pevsko društvo Ljubljana, katere zastava se je posebej odlikovala po svoji lepoti, dalje zastava Kat. Rokodelskega društva, ki ga je še posebej zastopal prof. Lovrenčič, zastava Sent-peterske prosvete in pa zastava fantovskega krožka na Kodeljevem.

Ko je privozil vlak z našimi Američani, je na peronu kolodvora završalo. Tisoče rok se je dvignilo in stotine rok z vlaka jim je odgovarjalo. Slovenci v domovini so pozdravljali Slovence iz tujine. V tem je delavska godba »Zarja« pod vodstvom g. Dolinarja zaigrala koračnico in preglasila izraze čustev sprejemajočih in sprejetih. Ko so izstopili naši Američani z vlaka, se je pričelo splošno pozdravljanje. Odlični zastopniki bi bili kmalu pozabljeni, tako je občinstvo navalilo k vlaku in vsakdo je pozdravljaj vsakogar. Obujala so se stara znanstva in marsikdo izmed naših ljudi je stisnil roko našemu človeku iz Amerike — po 30 letih.

Na peronu so se med seboj predstavili samo domači zastopniki in zastopniki ameriških Slovencev, takoj na to pa se je ob sviraju vrle godbe »Zarja« in ob spremstvu narod-

nih noš ter vseh drugih organizacij napotil spreved na Masarykovo cesto. Tam so se razvrstili v krog, nakar so pozdravili došle Slovence v imenu g. bana in ministra za socialno politiko dr. Dolšak, v imenu mestne občine podžupan prof. Jarc, v imenu Prosvetne zveze kot največje sinteze slovenskega kulturnega udejstvovanja dr. Krek, v imenu centrale Krekovih družin g. J. Langus, v imenu Narodno strokovne zveze g. Juvan, v imenu županske zveze za Dravsko banovino g. Novak. Vsi ti govorniki so naglašali, da domovina kljub vsem napakam nikdar ni izgubila ljubezni za delavce, ki so šli izven domačih meja, za delavce, ki so si pomagali sami od sebe in ki so ustvarili krasno organizacijo na tujem. Poudarjali so, da je čut slovenstva tako močan, da ga nihče od zvestih sinov izgubiti ne more, obenem pa je večina govornikov poudarjala, da je dedščina domovine, to so sveti zakladi mater, svetli zakladi poštenosti in vdanosti v vero očetov tako sijajni, da so mogli svetiti tudi v tujini. Duh slovenstva in prepričanje katoliške vere sta pomagala vzdržati v slovenskih ljudeh v tujini ljubezen in zvestobo do domovine. Domovina jim je za to hvaležna. Naši dragi ljudje, ki se po desetletjih vračajo v domovino, bodo mogli opaziti, kako je domovina napredovala, ter so ljudje napredovali in zlasti, kako je tretja prestolnica naše osvobodjene države, Ljubljana, napredovala. V zahvalo domačim govornikom so odgovorili: gg. predsednik KSKJ Opeka, podpredsednik Grm, duhovni vodja rev. Plevnik in glavni tajnik Zalar. Vsi ti zastopniki ameriških Slovencev so naglašali z ganljivimi besedami — vsakomur so prišle v oči solze — zvestobo ameriških Slovencev do vere, do domovine, do naroda. Griči in doline, vsaka steza je desetletja živela v spominu Slovencev v tujini. »Naj bo revna, naj bo majčkena, v sanjah nam v tujini sijala kot zvezda. Bodi zdrava, domovina!« G. Zalar je še vzkliknil kralju Jugoslavije, Nj. Veličanstvu kralju Aleksandru, nadškofu dr. A. B. Jegliču, knezoškofu dr. Rožmanu, knezoškofu dr. Karlinu, banu dr. Marušiču in županu dr. Pucnu. Tako došli ameriški Slovenci, kakor tudi vse občinstvo je govornikom z viharim navdušenjem odzdravljalo.

Veličasten spreved skozi mesto

Spreved ameriških Slovencev po Ljubljani je bil en sam triumf in en sam dokaz, da glavno mesto in prosvetno središče Slovencev vroče ljubi svoje sinove, še posebno pa tiste, ki so se v tujini povzpeli do samostojne neodvisnosti in ki so kljub temu ohranili zvestobo do domovine in naroda. S poslopj so vihrale državne zastave, po ulicah gost spalir, vzklikanje, ovacije... Brat in domači sin, ki se je vrnil iz tujine, je sedaj po desetletjih gledal Ljubljano vso spremenjeno. Ljubljana vsa spremenjena, je pozdravljala drugače danes ameriške Slovence, kakor jih je pred desetletji odslavljal.

Zastava naših Amerikancev v sprevedu.

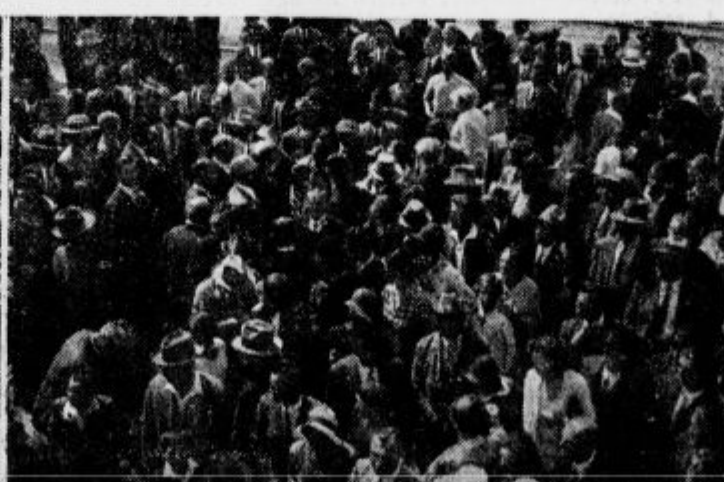
Koderkoli se je pomikal spreved, to je po Miklošičevi cesti, Tavčarjevi ulici, Dunajski cesti, Konkresnem trgu, Wolfovi ulici, Marijinem trgu in Pred škofijo, povsod so stale velike množice občinstva, živahno pozdravljajoče naše drage ljudi, prihajajoče in tujine. Sprevedu na čelu je korakala pod vodstvom gosp. Dolinarja godba »Zarja«, za njo takoj odbor Kranjske Slovenske Katoliške Jednote, zatem člani te Jednote in mnogo, mnogo občinstva. Z številnih oken se je vsipalo cvetje na ljubljene brate.

Služba božja v stolnici

Ko so ameriški Slovenci s svojim veličastnim spremstvom prišli na trg pred škofijo, je knezoško dr. Rožman še daroval v stolnici službo božjo. Nekoliko so počakali, takoj nato pa so mogli priti v stolno cerkev. Tu jih je s prižnice pozdravil najprej stolni župnik dr. Klinar. Pozval jih je k zahvalni molitvi, da so prišli srečno čez morje, obenem pa tudi, da da so čez to morje prinesli dve svetinji,

Množice ljudstva pozdravljajo svoje rojake pred kolodvorom.

Sprejem ameriških Slovencev na kolodvoru v Ljubljani.

to je svetinjo sv. vere in svetinjo svoje narodnosti in slovenskega jezika. Rev. Plevnik, duhovni vodja K. S. K. J. je nato daroval službo božjo. Med malo je krasno prepeval pevski zbor pod vodstvom gosp. I. Krimovca, msgr. Premrl pa je orgljal. Na koncu sv. maše so zapeli zahvalno pesem.

Poklonitev g. knezoškolu

Po službi božji so naši ameriški Slovenci razšli pred škofijsko palačo in odposlali deputacijo k. gospodu knezoškolu. V zastopstvu so bili predsednik K. S. K. J. gosp. Opeka, tajnik K. S. K. J. gosp. Zalar in duh. vodja rev. Plevnik. Deputacijo je predstavil gospodu knezoškolu gosp. katehet Fome, ki je spremljal ameriške Slovence že od Cherbouga sem. Deputacija je s prisrčnostjo in udanostjo pozdravila gospoda knezoškola in mu zagotovila vernost vseh katoliških Slovencev v Ameriki ter ga pozdravila kot duhovnega očeta vseh Slovencev. Gospod knezoškofo pa je z izredno ljubeznivostjo čestital deputaciji, da so Slovenci ohranili toliko poguma in toliko udanosti ter zvestobe do katoliške vere ter slovenskega ljudstva, obenem pa jim je priporočal, naj svetujejo vsemu slovenskemu ljudstvu v Ameriki, naj vztraja v tej zvestobi do vere in ljudstva.

Čez Marijini trg po Miklošičevi cesti je godba »Zarja« nato vedla v spremstvu vseh društvenih zastav ameriške izseljenice do hotela »Miklošič«, kjer so imeli prijetno servirano, domače, na slovenski način pripravljeno kosilo.

Pri kosilu

V lepih restavracijskih prostorih pri Miklošiču so bili naši dragi Amerikanci prav dobro postreženi s kosilom. Vsi so hvalili okusna jedila, izbornost pijačo in točno postrežbo. Med kosilom je bilo izrečenih dosti lepih govorov. Tako so govorili v imenu Rafaelove družbe p. Zakrajšek, ki je sam še vedno skoraj cel Amerikaneec in je s svojimi govori ubral pravi ton za doše sorojake, dalje zastopnik ministrstva za socialno politiko in g. bana dr. Dolžak, zastopnik mešne občine prof. Jarc, kanonik dr. Opeka. Pisatelj Finžgar je imel mogočen govor, v katerem je na vse nas, na te, ki smo v domovini, in na vse, ki gredo iz domovine, naslovil geslo: »Najprej je Bog, takoj za njim smo mi Slovenci! Samozavestni bodimo Slovenci! V imenu Amerikancev pa so govorili rev. Plevnik, g. Opeka, g. Zalar in naš napol Amerikaneec g. Rems. Vsi so zagotavljali gorečo ljubezen ameriških Slovencev do domovine. V imenu Delavske zbornice je govoril g. Urtnik.

Približno ob pol 3. je prišel med ameriške Slovence g. knezoškofo dr. G. Rožman. Sprejele so ga velike ovacije vseh prisotnih.

Gosp. škof dr. Rožman je spregovoril: »Najprej naj se zahvalim vašemu predsedstvu in vašemu duhovnemu vodji, ki so me prišli pozdraviti. Želim, da bi se na domačih tleh navzeli vsega dobrega, kar krasi in odlikuje Slovence, to je, da bi ohranili živo versko življenje, zavest slovenstva in jugoslovanstva ter plemenite ljubezni do vseh, do najmanjših in trpečih, te ljubezni, ki odpomore splošnemu pomanjkanju, ki izvira iz sedanjega gospodarskega razvoja. Vse dobre strani slovenstva naj se poglobi v vaših dušah in želim, da bi to dediščino plodonosno zasedali v Ameriki. Bog je odločil vsakemu narodu svojo vlogo, pa naj bo narod še tako majhen. Slovenskemu narodu je določil tudi svojo vlogo. Kljub svoji malostevilnosti imamo Slovenci svojo posebno nalogo. Imamo toplo slovensko srce in živo vero v svet. Imamo globoko srce in globoko srčno kulturo ter živo vero. Po številu ne moremo vplivati, s svojim srcem in ljubeznijo pa moremo vplivati. To govore cerkvice na naših holmih in to naj govore tudi naša dela v zgodovini Sloveštva. Stvarnik nam je dal nalogo, naj širimo ljubezen, in če ne moremo drugače doprinesti, kakor vsaj majhen del k rešitvi socialnega vprašanja, smo že doprineeli svoj del. S svojim obiskom ste vi Slovenci iz tujine vplivali že k tej rešitvi in želim, da vplivate povsod, kamor pridete, da dosežemo lepšo in srečnejšo bodočnost ter s tem s svojim delom odvrnemo ono, kar grozi Sloveštvu in našemu narodu.

Na grobu † rev. Sušteršiča

Obisk na Viču.

Po kosilu so odšli ameriški rojaki z rezerviranimi tramvajskimi vozovi na Vič. Na pokopališču na Viču se je vršila globoka pietetna slavnost na grobu rev. I. Sušteršiča, ustanovitelja prve slovenske fare v Ameriki in K. S. K. J. Tu sta govorila rev. Plevnik in dr. Krek. Oba sta proslavljala spomin rev. Sušteršiča in želela, naj bi tako Slovenci v Ameriki kakor v domovini delali v duhu velikega pokojnika. Predsednik gosp. Opeka pa je položil na grob krasen venec.

Z Viča so se nato ameriški Slovenci vrnili v Ljubljano. Posebej moramo poudariti, da je viško prebivalstvo, na čelu mu župan gosp. Petrovič, naše ameriške rojake prav prijazno sprejelo.

Izjava predsednika KSKJ

Naš urednik je naprosil predsednika g. Opeko, da mu kaj pove o svojih vtisih na poti. Ljubeznivo se je odzval tej želji, ter izjavil:

Vožnja po morju je bila zelo lepa in Cunardova družba je storila vse, da napravi vožnjo še prijetnejšo. Od Chicago pa do Ljubljane nas je spremljal neumorni Cunardov uradnik g. Krmpotič, ki je v zvezi z ostalimi uradniki Cunarda, posebno z g. Milavcem vedno skrbel za našo udobnost na poti. Zahvaljujem se tudi Rafaelovi družbi, katere pozornost smo čutili, še preden smo stopili na evropska tla. Videli smo tudi Lisleux in vsakemu katoliškemu Slovencu priporočam, da naj na poti, če ima količkaj prilike, poseti ta kraj. Zelo hvaležni smo delegaciji, ki nas je spremljala po celi poti. Vožnja je bila sicer naporna, toda v dobri družbi smo imeli priliko opazovati lepoto Svíce in Tirolske.

Naravnost presenečeni pa smo bili nad sprejemom v Ljubljani, ki nam je pokazal, kako smo še vedno v ozkih zvezah s Slovenijo. Potom »Slovenec« pozdravljam vse naše rojake, sorodnike, prijatelje in znance v starem kraju, kakor tudi želim, da bi naše bivanje rodilo čim več uspehov, ako za nas, kakor za Vas in naše vezi z rodno slovensko zemljo pogljobilo.

Izid španskih volitev

Madrid, 29. junija. AA. Po poslednjih vesteh so dobili pri volitvah: Kmetijska republikanska stranka 100 mandatov, socialisti 180 mandatov, radikalni 80 mandatov, levičarski radikalni socialisti 60 mandatov, katalonski avtonomisti 42 mandatov. Socialisti so zmagali večinoma po mestih razen v Barceloni. V Sevilji so zmagali revolucionarni pristaši majorja Franca. V Bilbao so zmagali republikanci.

Malinov sestavil vlado

Solija, 29. junija. U. Sporazum, da prevzame vlado Malinov, je dosežen. Ljapčev je že v soboto demisioniral. Zmagoviti opozicijski blok je tako le razdelil ministrske resorje in je kralj danes to razdelitev potrdil: Predsedstvo in zunanje ministrstvo Malinov, notranje ministrstvo Mušanov, finance Girginov (vsi trije demokrati), prosveta Moravjev, kmetijstvo Gičev, javna dela Jurdanov (vsi trije kmetje), pravosodje Verganov, trgovina Petrov (naroda liberalca), promet Kosturkov (radikal), vojno ministrstvo pa general Kisjov.

Posveti o Hooverjem predlogu

Paris, 29. junija. Po razgovoru z državnim tajnikom Mellonom in ameriškim poslanikom Edgjem je imel ministrski predsednik Laval daljši sestanek z nemškim poslanikom v. Hoeschom. V zvezi s tem se službeno javlja, da sta na tem sestanku razpravljala o vprašanju aplikacije Hooverjevega predloga o moratoriju kakor tudi o ostalih vprašanjih, ki iz tega izvirajo. Laval je zatrdil nemškemu poslaniku, da vodijo francosko politiko napram Nemčiji iskrena čustva in dobra volja, kakor je poudaril že v svojem govoru v parlamentu, in da z veseljem sprejema ponudbo nemške vlade, da Brüning in Curtius čimprej obiščeta Paris.

London, 29. junija. Po informaciji United Pressa je minister zunanjih zadev Henderson predlagal, naj se sestanek evropskega odbora za proučevanje načrta o Panevropi, ki je bil določen za 13. avgusta, odloži na nedolgočas. Temu Hendersonovemu predlogu sta se po neki informaciji pridružila tudi italijanski zunanji minister Grandi in sovjetski komisar zunanjih zadev Litvinov.

Paris, 29. junija. Pogajanja med Francijo in Ameriko za kompromisno ureditev vprašanja recipročnega moratorija so prišla sedaj v končno fazo. Po prvih razgovorih z ameriškim državnim tajnikom Mellonom, ki so imeli skoro izključno le informativen značaj, se je sedaj prešlo na službeno pogajanje. Od strani ameriške vlade vodi te razgovore Mellon, ameriški poslanik v Parizu Edge in dva svetnika ameriškega poslanstva v Parizu, do čim zastopajo francosko vlado pri teh pogajanjih poleg Laval in Brianda še ministra Flandin in Dietrich ter državni podtajnik Francois Poncet.

Medtem so na razpolago že prve vesti iz Washingtona, kako so v Združenih državah sprejeli francoske pridržke. Po teh poročilih se da napraviti približna slika o poteku pogajanj. V Ameriki so že povsem obupali nad tem, da bi še nadalje pričakovali od Francije sprejem Hooverjevega predloga brez vsakih pridržkov.

Paris, 29. jun. U. Pogajanja med Lavalom in Mellonom so se danes obnovila v notranjem ministrstvu. Mellon, ki je imel včeraj zvečer več telefonskih razgovorov z Washingtonom, je pojasnil francoskim ministrom stališče ameriške vlade. Francoska vlada je zvečer ob 6 imela izredno ministarsko sejo v Elizeju in ob 20.30 zvečer se bodo razgovori z Mellonom nadaljevali. Ameriško-francoski razgovori se v Parizu v poznih popoldanskih urah presojajo nekoliko neugodnejše. Mellon je na željo

Madjarske volitve

V znamenju terorja

Budimpešta, 29. junija. Včeraj so se po vsej Madjarski začele parlamentarne volitve, ki se bodo zaključile v torek zvečer. Včeraj so se vršile samo volitve v provinci, to je v onih okrožjih, kjer se vrši javno glasovanje, do čim se bodo v Budimpešti in ostalih večjih mestih vršile volitve s tajnim glasovanjem. Vladi je že zagotovljenih 70 mandatov, to je 35% vseh mandatov. Ti kandidati so bili izbrani brez protikandidatov, ker so bile v dotičnih okrajih opozicijske liste razveljavljene. Ves dan sta bili povsod v stalni pripravljenosti policija in orožništvo. Končni rezultat ne bo znan pred sredo.

Iz province prihajajo vesti o velikem terorju.

Nemiri po Italiji

Paris, 29. jun. O zadnjih incidentih, ki so se odigrali v nekaterih mestih Italije ob priliki proslave sv. Antona, doznava tukajšnja »Liberta« nekatere podrobnosti. Tako so v Nicastu šolski otroci na poziv svojih ravnateljev priredili po mestu sprejeme in kričali: »Smrt duhovnikom, neprijateljem fašizma!« Procesi, ki so izsenčirali fašisti, je bilo neramno stramotenje dostojanstva katoliške cerkve. Tudi v drugih mestih so se vršile slične stvari. Pa tudi pozneje so se godili nemiri po raznih mestih Italije. Tako so te dni neke noči v Torinu eksplodirale tri bombe, ki pa niso povzročile večje škode.

Genua, 29. jun. Pretekle noči je tu eksplodiralo na raznih krajih mesta 35 bomb.

Madrid, 29. junija. AA. Minister za zunanje zadeve Leroux je izvoljen na več kraji, med drugimi tudi v Valenciji.

Madrid, 29. junija. AA. V nekaterih krajih je prišlo o priliki volitev do neredov. V Verganuari pri Valenciji je prišlo do spopada med nacionalisti in pristaši socialistično-republikanskega bloka. Pri tem je bil en nacionalist ubit.

Takoj ko nova vlada prevzame svoje posle, je pričakovati dalekosežnih notranjih in tudi diplomatskih revirementov, ker je večina okrožnih prefektov demisionirala. Mnogi odlični pristaši Ljapčeva, posebno oni, ki so se udeležili nasilnega padca Stamboliškega in se bojijo maščevanja kmetijske stranke, so že zaprosili za potne liste v inozemstvo. Predsedništvo kmetijske stranke pa je izdalo oklic, naj ostanejo pristaši mirni in prevdarni in naj se ne maščujejo, ker se bo vsak poskus maščevanja preprečil z vsemi sredstvi.

Hooverja pritiskal na to, da se Francija definitivno odloči do 1. julija, ko se ima začeti leto odgoditve. Francoska vlada je tudi očitno pripravljena, pospešiti pogajanja, vendar se zdi, da so nasprotstva še zelo velika, tako da je dvomljivo, ali jih bo mogoče premestiti v 30 urah, ki so še na razpolago. Čuje se, da zahteva Amerika, da se ima z anuiteto odgoditvenega leta postopati kakor z dolgoročnim posojilom, tako da se ima kriti del anuitete povrniti v 25 letih, nekriti del pa v 37 letih. Francozi pa zahtevajo vračilo kritega dela v petih letih, nekritega pa koncem odgoditvenega leta.

London, 29. jun. Ž. V dobro poučenih krogih trdijo, da bo Stimson na svoji diplomatski turneji po Evropi predlagal nekatere interesantne stvari. Pričakuje se, da se nanašajo Stimsonovi predlogi na vprašanje redukcije splošnega oboroževanja.

Washington, 29. junija. tg. Dasi poudarja komuniste, ki je bil danes opoldne izdan v washingtonskem zunanjem uradu, da še ni prišlo do sporazuma s Parizom, svari namestnik državnega tajnika Castle pred neupravičenim pesimizmom, ker se pogajanja Mellona z Lavalom vršijo neprestano dalje. Komuniste smatra za gotovo, da ni mogoč noben tak kompromis, ki bi porušil glavna načela Hooverjevega predloga.

CSR in Poljska pristali na Hooverjev predlog

New York, 29. jun. U. Državni departement objavlja brzojavki ameriških poslanikov v Pragi in Varšavi, po katerih sta Češkoslovaška in Poljska pristali na Hooverjev načrt. Ta dva pristanka sta posebno pomembna zato, ker sledita obe državi francoskemu kurzu in je vrh tega Češkoslovaška članica Male antante. Poljska vlada izreka v svojem poročilu washingtonski vladi upanje, da bo izvršitev Hooverjevega predloga prinesla splošno politično razbremenitev. Informirani washingtonski krogi že računajo s tem, da se bo v enem tednu dosoglo mednarodno soglasje o Hooverjevem načrtu, do čim se bo o gotovih tehničnih modalitetah lahko razpravljalo pozneje.

Italijani povabili Nemce

Berlin, 29. junija. U. Danes je dospelo v Berlin vabilo italijanske vlade, da državni kancler dr. Brüning in zunanji minister dr. Curtius obiščeta Rim. Nemška vlada pozdravlja dejstvo, da bo prišlo do tega sestanka. Od 9. do 12. julija bo ameriški državni tajnik Stimson v Rimu, od 10. do 20. julija bo trajal obisk Mac Donalda in Hendersona v Berlinu, dne 21. julija pa pričakujejo Stimsona v Berlinu. Nemška ministra moreta obiskati Pariz najprej koncem julija, morda šele začetkom avgusta. Obisk Nemcev v Rimu se bo izvršil še pozneje.

Po dosedanjih vesteh je izvoljenih 116 članov vladne stranke, 16 članov vladni naklonjene krščanske gospodarske stranke, pet neodvisnih kmetov in 16 nestrankskih opozicionalcev.

Budimpešta, 29. junija. tg. Pri včerajšnjih volitvah je bilo oddanih 174 mandatov za novi parlament. Po vesteh, ki so prišle do večera, je dobila od teh mandatov vladna stranka 127, vladi prijazna krščanska gospodarska stranka 19, nestrankska opozicija 19 in neodvisni kmetje 4 mandate. V nekaterih volivnih okrajih bo prišlo do ožjih volitev. Pričakuje se, da bo vladna stranka ohranila svoje dosedanje stanje. Volitve so povsod potekle mirno. Do spopadov ni prišlo nikjer.

Vendar so bombe razbile le večje število šip, javnih poslopj pa niso poškodovale. Sumijo, da so ti atentati delo protifašistov. Bombe so bile povsem primitivne, zato niso povzročile večje škode. V mestu vlada veliko razburjenje.

Italijansko posojilo Albaniji

Rim, 29. jun. j. Italijansko posojilo Albaniji bo razpisano koncem julija. Kakor javlja »Giornale d'Italia«, je albanski parlament poslal Italijanski vladi pozdravno brzojavko, v kateri se zahvaljuje za finančno pomoč Italije, ki je omogočila Albaniji uravnovešiti svoj državni proračun. Pričakuje se, da bo albanski parlament še tekom tega tedna ratificiral pogodbo o posojilu.

„Nautilus“ bo šel na sev. tečaj
Bergen, 29. jun. Ž. »Nautilus« bo ostal tukaj še osem dni, nakar bo krenil na Svalbard, od koder se bo podal na severni tečaj.

Strašna nevihta, vihar in toča

V noči od četrtka na petek se vila skoro po vsej občini Velika Dolina silna nevihta — voda je odnesla veliko zemlje — po več krajih do kamenja. Vihar je odkrival strehe, ruval drevesa, premetaval kozolce, padala je toča — vsi pridelki, ki so letos prav lepo kazali — so bili v dobri četrti ure docela uničeni. Rž in pšenica ne bosta niti za kosnjo — pesa, krompir, koruza, fižol — vse uničeno. Jabolka in sploh vsa sadna drevesa so okleščena. Trta in grozdje — potolčeno. Skoro prav v vse hiše je tekla voda — še celo v župnišče, ki je imelo vso streho pred dobrim tednom docela in dobro popravljeno, je tekla voda skozi vse strome na severni strani. Škoda je neizmerna. Ljudje so vsi obžalani in ne vedo kako se bodo preživel.

Gasilska proslava v Šmarju

Šmarje na Dol., 28. junija.

Danes se je tu vršila proslava 50 letnice prostovoljnega gasilnega društva. Prireditelj je uspeš. Temu se je zahvaliti zlasti dobro organiziranemu vodstvu. Že ob 4 jutraj je godba iz St. Jurija igrala budnico po vasi. Pri jutranjih vlakih je bil sprejem gostov, ki so se v obilnem številu odzvali: gasilstvo mesta Ljubljane se je udeležilo z zastavo, ravno tako društva iz Dobrega polja in Grosuplja. Udeležil se je tudi župni načelnik ribniške župe gosp. Kavčič iz Dobrega polja. Nato se je formalni spreved v vas. Ob 10 je bila sv. maša, nato je bilo slavnostno zborovanje. Najprej pozdravi navzočega gosp. župana J. Škrjanc v imenu občine. Za njim je govoril gosp. Fr. Gliha, sedanji načelnik; najprej se spomni ustanovitve šmarnskega gasilnega društva pok. gosp. V. Ogoreleca; potem pa pozdravi štiri jubilate, ki danes obhajajo 50 letnico, odkar so v tem društvu in jim za njihovo neumorno delovanje izročil častne diplome. Po tem je govoril gosp. Z. Mikuz, šolski upravitelj na Brezovici, kot zastopnik J. G. Z. Tudi on se spomni pokojnega gosp. V. Ogoreleca, proslavlja gasilsko delo, ki je včasih celo deležno nevhvalečnosti; vendar pa je nekdo, ki bo vse to poplačal — nebeski Oče. Nato omeni Nj. Vel. kralja kot velikega dobrotnika našega gasilstva. Končno se spomni vseh dobrotnikov in dobrotnikov gasilstva. — Točasní načelnik grosupeljske gasilske župe, gosp. A. Žitnik, se je pismeno oprstil zaradi bolezni in obenem čestital društvu in vsem štirim jubilatam. — Po govorih se je razvil spreved skozi vas in nato defilacija pred načelstvom, zastavami in jubilanti. Popoldne se je razvila zelo ljubka zabava na vrtu gosp. Smoleta.

Izseljenski kongres

Belgrad, 29. jun. l. Danes se je v Belgradu nadaljeval kongres izseljencev. Zastopniki naših izseljencev so prispeli zjutraj z brzovlakom in so bili sprejeti na kolodvoru zelo prisrčno od izredno velikega števila prebivalstva ter dostojanstvenikov. Prvi jih je pozdravil zastopnik občine Krestič, kateremu se je zahvalil g. Juraj Devič, Pevska družba in godba so sprejeli izseljence z domorodnimi pesmimi. Opoldne je bil izseljencem prirejen svečan banket. Popoldne pa se je vršila prva svečana seja v veliki dvorani univerze. Kongres se jutri nadaljuje in bodo sprejete v smislu dosedanjih razprav predložene resolucije.

Helena Keller v Belgradu

Belgrad, 29. jun. l. V Belgradu je prispela danes znamenita pisateljica Helena Keller, ki bo na svoji turneji po Jugoslaviji obiskala tudi Ljubljano. Slepica in gluha pisateljica je bila v Belgradu predmet splošne ljubeznive pozornosti. Popoldne se je njej v čast vršila svečana akademija, ki jo je otvoril minister za socialno politiko dr. Marko Kostrenčič. Odgovorila mu je pisateljica sama, ki je v svojem govoru podala osnovne misli dosedanjega delovanja.

Sokolska slavnost v Splitu

Split, 29. junija. V nedeljo se je vršil tu velik izlet jugoslovanskega sokolstva. Na izlet se je pripeljal z vlaki in ladjami nad 11.000 Sokolov in Sokolic iz raznih krajev naše države. Split je bil ves okrašen in zlasti lepo je bila okrašena splitska luka. Na predvečer se je vršil pozdravni večer na čast gostom. Včeraj popoldne ob pol šestih pa se je vršila javna telovadba, po kateri so Sokoli predvajali slovenske narodne plesne. Z izleta je bila odposlana pozdravna brzojavka Nj. Vel. kralju. Izleta se je udeležila tudi delegacija češkoslovaškega in poljskega sokolstva.

Osebne vesti

Diplomirali so na Aleksandrovi univerzi pretekli teden naravoslovci: g. Lazar Jože, g. Mihelič Franc, gdč. Rebek Nada in gdč. Avanzini Frida, vsi iz zoologije. Iskreno čestitamo!

Belgrad, 29. junija. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra za notranje zadeve postavljen pri prestojništvu mestne policije v Mariboru v 4. skupini Alojzij Terzinčič, dozdaj v Celju, v Celju pa Gustav Puš, dozdaj v Mariboru, po potrebi službe.

Usoda tihotapca

Jesenice, 29. junija.

V noči na nedeljo so jeseniški orožniki zasledili v obmejnih gorah 25 letnega L. K., ki je nesel čez mejo precejšnjo količino prepovedanih tiskovin. Orožniki so tihotapca aretirali. Ko pa so ga vedli navzdol, se je tihotapec nenkrat iztrgal in se pognal v približno 50 metrov globok jarek. Orožniki ne vedo, ali je tihotapec nameraval zbežati ali je nameraval samoumper. Tihotapec je obležal na dnu jarka z razbito glavo. Bil je pa še toliko pri zavesti, da so ga orožniki mogli spraviti na Jesenice, od koder ga je reševalni avto prepeljal v bolnišnico.

Naši gozdovniki v Pragi

Praga, 29. junija. AA. Davi so korakali po praških ulicah jugoslovanski gozdovniki, ki so prišli na skavtski kongres. Povsod na ulici so bili deležni burnih aklamacij. Opoldne so priredili skavtski defile v čast predsedniku Masaryku, popoldne pa je bilo slavo na praškem stadionu.

Veličastna proslava v Cerkljah

Jubilej 140 letnice obstoja šole — Odkritje spominske plošče
Davorinu Jenku in Ignaciju Boršniku

Dika naše Gorenjske, cerkljanske župnije, je preteklo nedeljo imela lep praznik. Proslavila je 140 letnico obstoja ljudske šole, odkrila spominsko ploščo slavnemu skladatelju Davorinu Jenku in odličnemu slovenskemu igralcu Ignaciju Boršniku, spominjala se je ob tej priliki tudi vseh svojih odličnih sinov, pisateljev, pesnikov, skladateljev, slikarjev in drugih priznanih javnih delavcev. Oficielno pa je pozabila — upamo, da ne hote — na 77 letnega starčka, ki edini izmed vseh preživlja svoja stara leta v svoji rojstni fari, na profesorja dr. Josipa Jenka, čigar življenjepis je objavil nedeljski »Slovenec«. Oficielno, pravimo, zakaj domače ljudstvo izredno ljubi in spoštuje ter čeni g. prof. dr. Jenka in mu bo ob prvi priliki dalo primerno zadoščenje za to, ker je bil — četudi po »nelebi pomoti« — prezt. O slavnosti sami smo prejeli naslednje poročilo:

Dopoldanska slovesnost

Dasiravno je bil glavni program namenjen za popoldne, je ljudstvo v nekem prazničnem razpoloženju vrela skupaj od vseh strani že dopoldan. Navzočih je bilo že dopoldne tudi več odličnih gostov. Slavnostna prireditev je pričela ob tri četrt na devet, ko je spreved (šolska mladina, društva in gostje) z godbo na čelu krenil v župno cerkev, v kateri se nahaja sv. Križev pot, delo bivšega cerklj. učenca prof. Franketa. Slavnostni govor je ob 9 imel rojak kanonik g. dr. Fr. Kimovec, ki je pokazal na ozko in potrebno sodelovanje šole in cerkve. Sv. mašo je daroval domačin gospod Ivan Petrič, šentpeterski župnik v Ljubljani. Otroci so pri sv. maši peli pesmi domačih skladateljev dr. Kimovca, Andreja Vavka, Davida Dokotiča ob spremljevanju orgel po kanoniku dr. Kimovcu. Po sv. maši se je vršila na pokopališču kratka komemoracija. Godba je odigrala pesem »Vigred se povrne«, nakar je kanonik dr. Kimovec v svojem govoru slavil spomin vseh umrlih zaslužnih cerkljanskih mož, še posebej pa je omenil Kodra in Vavka ter molil za njihov dušni mir.

Blagoslovitev šolske zastave in razkritje novega šolskega naslova

Po izvršeni komemoraciji na pokopališču se je vršila dopoldanska slovesnost na trgu pred šolo. Navzoča je bila cerkljanska godba, vsa šolska mladina z vodstvom, gasilci in mnogo občinstva. Slavnost je otvoril šolski upravitelj Lapajne in pozdravil kanonika g. dr. Kimovca kot odposlanca škofa ljubljanskega, župnika g. Petriča, banskega nadzornika g. dr. Rapeta, ministra g. Hribarja, pokrovitelja slovesnosti g. dr. J. Hacinu in slednjič vse učenice, ki so nekdanj obiskovali cerkljansko šolo. G. upravitelj je povdaril, da je slovesnost namenjena v glavnem počastitvi spomina dveh velikih cerkljanskih rojakov. Obirnije je govoril o »Podjedem Martinu« ali Davorinu Jenku iz Dvorij, ki je naravno lepoto Cerklj ponesel v pesmi med svet. Govoril je tudi o razvoju cerkljanske šole. Koncem govora je razkril nov napis na pročelju šole, ki nosi z odobrenjem prosvet. ministrstva naslov: »Davorin Jenkova narodna šola«. Za tem dejanjem je sledila blagoslovitev in razvite nove šolske zastave, ki ima na eni strani uvezen državni grb, na drugi strani pa sliko sv. Cirila in Metoda. Kumovala je soproga šolskega upravitelja g. Julika Lapajne po svoji hčeri Andi. Osnutek zastave je narislal rojak g. prof. Ivan Mežan, izdelalo so jo v štirih mesecih domače gg. učiteljice. Nova zastava je res prav lepo delo. Obred blagoslovitve je izvršil kanonik g. dr. Kimovec. Otroci so nato deklamirali nekaj pesmi, banski nadzornik g. dr. Rape pa je v govoru pokazal na lepo razdobje 140 let, ko so v Cerkljah zidali prvo šolo, katere spomin se obhaaja ravno danes na Vidovdan. Šolski upravitelj g. Lapajne je v imenu pokrovitelja dr. Hacinu obdaroval iz vsakega razreda po enega otroka s spomenico »Od Ilirije do Jugoslavije«. — Nato pa je govoril obirno o narodopisni razstavi, ki jo je učiteljstvo pripravilo v petih sobah šolskega poslopja. S tem je bila razstava otvorjena. G. Lapajne je nato še prebral brzojavko, ki jo bo šola ob 140 letnici poslala Nj. Vel. kralju in ki je bila z navdušenjem sprejeta. Pozval je vse navzoče, naj zakličejo na čast Nj. Vel. trikratni »Slava«.

Odkritje spominske plošče Davorinu Jenku

Ze dolgo napovedana prireditev, lepo vreme in vse ugodne okoliščine so privabile v okraene Cerklje iz bližnje močno naseljene okolice, pa tudi od drugod vse polno občinstva in gostov iz Ljubljane, Kranja, Kamnika itd., da Cerklje tolke udeležbe s strani tujcev že davno niso doživeli. Ves trg od Vavkove hiše nizdol do hiše, na kateri je vridana Jenku plošča, je bil podočen živahnemu marvališču ljudskih množic, ki so se zbirale in čakale na slavnostne trenutke. Po končanih litanijah v župni cerkvi se je nekako ob pol treh formiral na trgu pred šolo spreved, ki je krenil nato pred Jenkovo hišo. V sprevedu sta bili cerkljanska in šenčurška godba, vsa šolska mladina, Glasbena matica iz Ljubljane, občinski odbor iz Cerklj, narodne noše, številni gasilci in razni odlični gostje iz Ljubljane, Kranja in Kamnika. Za tem sprevedom je napolnila ves trg tisočglava množica. Slovesnost odkritja je otvoril minister g. Ivan Hribar, ki je razložil pomen in veličino dogodka ter pozdravil vse zastopnike in častne goste kot slede: Kraljevega odposlanca g. generala Dragomira Popoviča, podbana g. dr. Pirkmajerja, zastopnika knezoškofjskega ordinarijata g. kanonika dr. Kimovca, zastopnika ljubljanskega divizionarja g. polkovnika Novakoviča, zastopnjit v imenu slavnostnega odbora in v imenu župana občine Cerklje g. Murnika vse navzoče goste in udeležence. Moški pevski zbor Glasbene matice ljubljanske je pod vodstvom g. Polića odpel Jenkovo »Molitev«, nakar je kot drugi govornik nastopil predsednik Glasbene matice g. dr. Vladimir Ravnihar. Pevec so zapeli »Naprej zastava slave«. G. min. Hribar je naknadno pozdravil rektorja ljubljanske univerze g. dr. Serka in odposlanca prosvetnega ministrstva g. dr. Kotnika. Na poziv g. ministra so vsi navzoči zaklicali trikratni »Slava« Nj. Vel. kralju Aleksandru Prvem, mešani zbor Glasbene matice je odpeval »Bože pravde«. S tem je bila slavnost pred Jenkov ploščo končana.

Kdo in kaj je bil Davorin Jenko

Davorin Jenka pristevamo najbolj plemenitim pa tudi najbolj zaslužnim slovenskim skladateljem. Živel in deloval je sicer izven Slovenije, vse svoje življenjsko delo je žrtvoval srbskemu narodu; 38 let je živel med njimi, 2 leti v Pančevu, 86 let v Belgradu (od l. 1871, kot kraljevi kapelnik oz. kapelnik in skladatelj srbskega narodnega gledališča). Pomena njegovega se danes,

ko smo z glasbenimi dobrinami prenasitjeni, morda komaj še zavedamo. Začel je delovati v času, ko je bilo naše glasbeno ustvarjanje še v povojih. Naši moški zbori, ki so jih »rodoljubci« ustanavljali, domačih skladov skoro nobene niso imeli. Iskali so tuje in jim podlagali slovensko besedilo. Tako je bilo tedaj slovenskim petje: Tuje (ponajveč nemške) skladbe s slovenskim besedilom so peli slovenski pevci. Jenko je to neskladnost čutil in je še na Dunaju kot pravnik zložil več slovenskih zborov: Hej rojaki, Pobratimija, Tiha luna, Strunam in še druge. Če smo jih trideset let po rojstvu še vedno z navdušenjem peli in ga danes ni zbora, ki bi jih rad ne pel, kakšen ogenj so se-le takrat zanetile, ko so izšle; tako preproste, tako domače, pa tako tople in prisrčne. Kakor lačni dobrega, zdravega kruha, tako so se Slovenci v tistih letih razveselili Jenkovih ljubkih pa hkrati tako učinkovitih prvencev. Posegli so pa takoj tudi dunajski Slovani po njih in jih peli. Zlasti znamenita skladba iz Jenkovih dunajskih je njegova budnica »Naprej zastava slave!«, ki se je prvič javno pela na Dunaju 22. okt. 1860 pred odličnim občinstvom z ogromnim uspehom. Bliskovito je šla med vse Slovence. Celo Nemci so jo prevzeli in nemške vojaške godbe so l. 1866 z njenimi zvoki budile Nemcem junaški pogum, ko so preko Češke šli proti Kraljevemu gradu — prav tako je tudi ruskim vojskam naš Naprej užgal pogum, ko so Turke l. 1877. potili iz Plevne, Sofije, Karsa. Zajemljivo pri tej skladbi je to, da je napjev prvega dela, ki najbolj užiga, slovenska narodna pesem, doma v cerkljanski okolici in se je svet, ko se je klanjal Jenkovi skladbi, se v njej klanjal slovenski narodni pesmi.

Med Srbi je zopet zložil več zborovskih skladov, ki jih niso peli samo srbski zbori, ampak z enakim veseljem tudi ostali Slovani. Ej, kako nam je v dušo segala n. pr. njegova: »Sto čutiš, čutiš, Srbine tužni?« z globoko ožnostjo prvega dela in nas dvigala sredina v svojem ognjevitim vzponu! — Najbolj značilna poteza njegovih zborovskih skladov je ta, da je znal povedati to, kar je ves slovenski rod čutil od Urala do Triglava, Krkonosov do Balkana in s svojim glasbenim delom budil zavest slovenske skupnosti, iskreno sočutje s tlačanimi brati, pa naj jim je stopala za tilnik turška ali germanska ali romanska petla.

Srbom je bil poleg tega sploh prvi in dolgo edini vodnik v glasbi. On je v Srbijo uvedel tehnično zborovskega petja (kot pevovodja »Belgrajskega pevskega društva«), na temelju, ki ga je Jenko postavil, je št. Stojanović-Mokranjac šele mogel drugič privedi do popolnega viška. — Jenko je organiziral Srbom gledališko glasbo; bil je prvi belgrajski gledališki in hkrati kr. dvorni kapelnik (od l. 1871., ko je kot prvi to službo prevzel, do leta 1904., ko je stopil v zaslužni pokoj). Kot tak je za najrazličnejše dramske proizvode napisal uvode (ouverture), vločke (intermezze), pesmi. Dirigiral je za srbske razmere preurejal razne opere, polne vsega tega vsakdanjega napornega dela si še toliko časa ugraj, da je l. 1882., za slavnost, ko se je Srbija proglasila za kraljevino, zložil lastno opero »Vračar ali Bubo Krko«. — Tako je bil Jenko prvi in najznamenitejši posrednik zapadne glasbe Srbom. Kar je v Srbiji dozorelo, je raslo in zorelo na njivi, ki je z veliko, vzorno vztrajnostjo in ne-sebičnim trudom prvi v njo zastavil drevo (plug) naš Jenko. Vokalna in instrumentalna, dramatična glasba bo svoje vire vedno morala iskati pri Jenku.

Za Jugoslavijo kot celoto je posebej pomenilna še njegova državna himna »Bože pravde«, ki prav nič ne zasloja za drugimi. Slovesna je, močnata, pa hkrati vsa prisrčna. Čudovita je zaporednot silnih, močnih vzponov z nepričakovano nežnimi, mehikimi, čustvenimi deti: živa slika jugoslovenske dužnosti, po eni plati junaške, brez primere požrtvovalne, do smrti zveste, po drugi plati pa skoro v istem hipu se v prisrčnih čustvih topeče, slika junaka, ki odhajajo na boj v eni roki v juri besnošča slika meč, da masčuje požgane vase, opustošena polja, onečašene domove, z drugo pa poln ljubezni morda zadnjikrat objema drago ženo, pritiska na srce neboljeno svoje dete...

Slovenci mu moramo biti posebej hvaležni že za njegovo izredno prisrčno nagrobnico »Blagor mu«. Sedemdeset let jo že poslušamo, v Ljubljani dan za dnem, pa je še vedno lepa in je razen še bolj čustvene Vavkove »Vigred se povrne« ni, ki bi jo žalujoča srca najsi poslušala, ki bi v potrpe duhe več miru in blaženega pokoja bila.

Odkritje spominske plošče Ignaciju Boršniku

Spreved in za njim vsa množica je izpred hiše, na kateri je vridana spominska plošča Dav. Jenku, krenil pred Boršnikovo rojstno hišo, kjer se je ponovil podočen prizor. Na oder je stopil predsednik UGI g. prof. Ošip Šest in spregovoril: Dne 1. julija 1858 se je rodil naš veliki Ignac Boršnik. Čudno naključje je hotelo, da se danes na Vidovdan slavi spomin dveh mož, Ignaca Boršnika in Davorina Jenka, katere oba sta bila iz istega kraja, oba navdušena Jugoslovanci, ki sta ponesla slovensko besedo v svet. Ignac Boršnik je bil tudi eden izmed tistih, ki je slovensko besedo ponesel v svet, ponesel v zarje Vidove. Ko smo odkrili spomenik na njegovem grobu, sem dejal: Tako dolgo, človek božji, dokler žive ljudje, ki vedo, kakšno je bilo Tvoje življenje in Tvoje delo, nisi umrl. Cela generacija je bila prežeta od njegovega umetniškega ustvarjanja, bil nam je vsem učitelj, igralec in umetnik. (Odkrije ploščo.) Ti plošča bodi mlademu rodu živ klic, da smo znali ceniti in spoštovati spomine zaslužnih mož. Na poziv g. prof. Šesta zakličejo navzoči trikratni »Slava«. Pevec zapoje Jenkovo »Molitev«. G. prof. Šest se je nato zahvalil vsem oblatem, društvom in občinstvu z željo, naj današnji dan ostane vsem v toplem, svetlem spominu.

Šolska proslava

V Ljudskem domu so se po obeh teh slavnostih zbrali zopet razni odlični zastopniki, gostje in precej občinstva. Otroci so zapeli »Bože pravde«, g. Lapajne je še enkrat obudil spomin na slavnost cerkljanske matice in rojake, nakar so sledile deklaracije in pevske točke otrok raznih cerkljanskih komponistov, pesnikov in pisateljev, kot Mateta Ravniharja, Davorina Jenka, Andreja Vavka, Antona Kodra in dr. Kimovca. Otroci so se ob tej priliki tudi spomnili jubileja svojega upravitelja g. J. Lapajne, ki je že 30 let cerkljanski učitelj in 20 let upravitelj šole. G. upravitelj se je presenečen otrokom zahvalil za čestitke. Kot zaključno točko so otroci predvajali posnetek in zadnji prizor iz igrokaza J. Lapajne: »Posavje«, ki je nekak alegorija našega ujedinjenja. Ves popoldanski program je prenašal tudi ljubljanski Radio.

Tako se je končala Vidovdanska prireditev v Cerkljah. Zeleti bi bilo, da besede, izgovorjene ob tej priliki, ne bi padle na nerodovita tla ter naj bi bile v korist in ponos cerkljanske fars in cerkljanskega reda.

NEDELJSKI SPORT

Romunija : Jugoslavija 4 : 2

Zagreb, 29. junija.

Na igrišču Haška se je vršila v nedeljo predzadnja tekma za balkanski pokal. Sestali sta se reprezentanci Jugoslavije in Romunije. Tekma je končala z zasluženim zmago Romunije v razmerju 4 : 2 (1 : 1). Zanimanje za tekmo je bilo izredno, saj je bila tekma odločilne važnosti za našo državo. Na igrišču se je zbralo nad 7000 gledalcev.

Zmaga Romunije je povsem zaslužena in upravičena. Romunsko moštvo so tvorili po večini sami Madžari, ki so se izkazali kot prvovrstni tehničarji. Posebno napad je igral silno prodorno in efektivno. Naša reprezentanca je odpovedala. Dobri so bili Ivković, Marjanovič in Mihelčič. Hitre se ni mogel uveljaviti.

Kratek potek igre: Vodstvo doseže Romunija v 14. minuti po desnem krilu. Nato sledi serija napadov Jugoslavije, ki doseže v 33. minuti izenačenje in sicer po Žečeviću. Jugoslavija je nekaj časa napada, toda kmalu prevzame inicijativo Romunija in Mihelčič brani vrata ostrih strelav. Polčas konča 1 : 1.

Drugi polčas prične z napadom Romunov, ki že v tretji minuti dosežejo po levi zvezli tretji uspeh.

Ljubljana

Ljubljana, 29. junija.

Pogreb rajne gospe Pirčeve je bil včeraj popoldne najslajnejši dokaz, kako splošno spoštovanje uživa ugledna Pirčeva rodbina v vseh slojeh ljubljanskega prebivalstva. Poleg številnih zastopstev vseh ljubljanskih ženskih kongregacij, zaveda Lichtenthurn i. dr. so se udeležili žalnega spreveda številni zastopniki učiteljstva z g. Strukljem na čelu, izmed č. duhovščine pa med drugimi gg. kanonik Klinar, prior V. Učak, svetnik Ažman, vizitator Flis, superior Sedej, katehet Žerjav in nepregledna vrsta prijateljev in znancev težko prizadete rodbine.

Velika gasilska vaja. V nedeljo ob treh popoldne je imela ljubljanska gasilska župa glavno vajo na objektu tovarne »Saturnus« in na Zrebčarji. Pri tej vaji so sodelovali društva: Ljubljana mesto, Rudnik, Bizovik, Zadobrova, Ježica, Črnuče, Smartno, Zg. Kašelj, Nadgorica, Sostro, Vevče, Barje, tobačna tovarna, Moste, Sp. Šiška, Štepanja vas, Podgorica, Zalag, Sp. Kašelj. Pri vaji je sodelovalo okoli 250 gasilcev, katerim je načeloval načelnik Zupan. Gasilci so se izvršno izkazali ter se je vaja zelo povoljno izvršila. Gasilci ljubljanskega okrožja so pokazali, da so povsem zmogni vsake večje akcije v onemiravanju požarov.

Nesreča. Suroči se je pripetila v Gregorčičevi ulici 5 resna nesreča. 65 letni Schandl Josip, doma z Bavrškega, je padel na podstrežju in se pri tem tako resno poškodoval, da si je izvinil desno nogo in ranil na glavi.

Avtomobilska nesreča. Danes popoldne se je težko ponesrečil 21 letni delavec J. Masnoglav, doma iz Šmarja-Sap 5. Vozil je s kolesom po dolenjski cesti in v njega se je zaletel neki zagrebški avto. Avto je s ključko predril Masnoglavu trebuh, nato pa takoj odhitel dalje, vendar pa je železniška zapora, ki je tedaj padla na cesto, preprečila, da ni avto odhitel neznan kam ter da so ljudje še mogli pozvedeti njegovo številko. Tako se bo moral šofer vendarle zagovarjati pred sodiščem, med tem ko se ponesrečenec še vedno bori za življenje v bolnišnici.

Zaradi udara mutast. V nedeljo zvečer je prišlo v Šiški do spopada, ki bo najbrže imel za enega človeka usodne posledice. 21 letni zidar Ivan Kralj, doma z Beričevega, je prišel v spor z nekim drugim delavcem, ki ga je s polenom tako silno udaril po glavi, da je Kralj obležal nezavečen. Kralja so prenesli najprej na stražnico, od tam pa so ga prepeljali v bolnišnico. Prva posledica spopada se je pokazala že sedaj. Kralj je bil namreč udarjen na ono mesto možgan, ki so mu odpovedale zmognosti govora. Kralj je mutast.

Ziva baklja

V Sinji gorici, mali vasi pri Vrhniki, se je na praznik jutraj pripetila grozna nesreča. Sest-najstletna kmečka hči Valentina Gregorka je za domaće otroke kuhala zajtrk na špirtuitem grelu. Dvignila pa je posodo tako nerodno, da se ji je špirit polil po vsem telesu in da se je v trenutku mlada Valentina spremenila v živo, gorečo bakljo. Komaj, komaj si je Valentina pogasila plamen na telesu, pa vendar je dobila tako grozne opekline, da jo je moral ljubljanski reševalni avto prepeljati v bolnišnico, kjer je popoldne umrla.

Uboj zaradi češenj

Šmarje na Dol., 28. junija.

Letos je češenj zelo veliko in človek jih lahko za mal denar dobi dosti. Vendar pa se najdejo še vedno razni dolgotrajneži, ki posegajo po tujem. Tako se je danes okrog polnoči pripravilo osem fantov iz bližnjih vasi na Orle, ki so znane kot zelo rodovitni kraj za češnje. Ko so prišli v vas, so jih tam pregnali pazniki. Nato so šli iz vasi. Pod vasjo sta še dve hiši: »Hrastarjeva« in Leop. Podržaja, ki se je pred nekaj leti sem gori priženil. Ko so šli mimo hiše zadnjega, je ta mislil, da so prišli obrat česnje, zato je šel ven, da jih zapodi in je baje imel poleno. Začela se je bitka: gospodar je dobil več poškodb, nekdo — menda neki kovaški pomočnik — ga je zadel tako nesrečno, da je bila poškodba smrtonosna. Fantje so se razbežali, nesrečnega gospodarja pa so ob treh pehlah v Ljubljano v bolnišnico; pa je že med potjo umrl. Nesrečni gospodar je bil tesarski mojster. Zapuščena žena, tri majhne otroke in staro mater. Popoldne so orožniki štiri fante aretirali.

Gospa! Najlažje prihranite na perilu in denarju, če perete s pravim terpentinovim milom Gazela. Pričnite brantiti takoj in ne boste se kesali.

Družba „ILIRIJA“

Premog

Dunajska cesta št. 46

Drva

Telefon: 2820

Koks

V 15. minuti efektan prodor jugoslovanskega napada. Tiranit lepo centriral in Marjanovič pošilja neubranljivo v desni kot. 3 : 2. Jugoslovani se znajdejo in napad za napadom se vali proti romunskemu голу. Vendar se kmalu zopet opazi premoč gostov, ki postavijo v 43. minuti končni rezultat 4 : 2. Zatem še nekaj napadov Jugoslavije, toda zaman. Rezultat je že postavljen.

S to tekmo je naša reprezentanca končnoveljavo izgubila vsako nado na balkanski pokal, ki si ga je že skoro povsem priborila Romunija. Tabela je sedaj sledeča: Romunija 5 tekem, 8 točk; Jugoslavija 6 tekem, 6 točk; Grčija 4 tekem, 4 točke; Bolgarija 5 tekem, 2 točki.

Pred to tekmo se je vršila hazenska tekma z državno prvenstvo med zagrebško Concordio in beograjsko Jugoslavijo. Concordia je dosegla rekordno zmago 21 : 1 ter si s tem priborila državno prvenstvo.

Zagreb, 29. jun. 2. Tekma med državno reprezentanco Romunije in reprezentanco Zagreba je končala s 6 : 2 (3 : 0) za Zagreb. Sodil je g. Viller.

Mariborski sport

SSK Maribor : SK Orient (Sušak) 2 : 1 (1 : 0)
— SK Rapid : Kapfenberg 5 : 4 (3 : 1).

Veličasten deklški labor na Gori Oljki

V nedeljo je bil na staroslavni romarski poti na Gori Oljki mogočen tabor deklet iz Savinjske doline. Velika cerkev je bila nabito polna. Prišla so dekleta iz vseh župnij Savinjske doline. Najprej je bila cerkevna pobožnost; cerkevno opravilo in govor je imel kanonik Časl kot voditelj Marijinih družb, nakar je bilo zunaj pred cerkvijo velike deklški zborovanje. Kot slavnostni govornik je nastopil predsednik Prosvetne zveze dr. Josip Hohnjec, ki je orisal vzvišene ideale naše krščanske in narodne prosvete. Njegova izvajanja so izvala vihar odobravanja. Sledili so navdušeni pozdravni govori deklet iz posameznih župnij, nakar se je veličastno uspel tabor zaključil. Obširnejše poročilo prinese jutrišnji Slovenec.

Mariborski dogodki

Maribor, 29. junija.

Nebesna sinjina kakor je Mariborčani že dolgo ne pomnijo; promet je bil vsepovsod kamor si stopil izredno živahen ob praznika: planinske postojanke, otok, vinotoči... Skromnejši so se zadovoljili s Tremi ribniki in Kalvarijo. Na vsi moč se je razmahnilo to prazniško življenje in razpoloženje. V notranjosti pa je delovalo zlasti dvoje privlačnosti: Aleksic na Trgu Svobode. Pri sobotnem izvajanju se je pripetil majhen malheur: po končani točki je zgrmel po strehi grada soček, ki je bil premalo pritrdjen. Sicer je šlo vse v redu. In potem rokohorbe na unionski verandi. Od znamenitejših spoprijemov: Poljak Olszovski je premagal Beograđana Manojloviča, Zamorec Tom Sayer lanskoletnega prvaka Beliča, Madjar Bogner Manojloviča; tistih 1000 Din. ki so jih bili zbrali sportni prijatelji Saksonca Franka za zmagovalca v revanši borbi Tom Sayer proti Fraku, si je z učinkovito zmago priboril Zamorec. S tem se rokohorbeni spoprijemi na unionski verandi bližajo svojemu zaključku. V terek bo borba po prostem stilu, v kateri nastopi tudi Zamorec Tom Sayer. Kot edina nepremagana sta ostala poljski lev Olszovski in Zamorec Tom Sayer. — V sredo bo odločilna borba. Za omenjeno srečanje najboljših boriteljev se opaža ogromno zanimanje in se v sredo zvečer pričakuje ogromen naval občinstva. Kdo bo zmagal? Simpatični in močni Poljak ali pretkani Zamorec?

Uprav sijajna je bila oba praznika javna varnost: 1 aretacija in 44 prijav. Skrivnostno pismo je prejela mariborska policija, da se bo izvršil na Jugoslovanskem trgu umor z zastrupljenjem. Policija je ukrenila takoj vse potrebne mere, da se ugotovi, v kolikor gre za morebitno potegavščino ali dejanje abnormalnega človeka.

Sila zaposleni pa so bili mariborski reševalci. 42 letnemu hlapcu Jakobu Knaplezu iz Peka je padla na nogo vreča moke ter mu zlomila desno podkolenico. Z drevesa je padel 28 letni pomožni delavec Pavel Lapošek iz Jezdarske ulice ter zadobil na glavi in desnem nadlaktu znatne poškodbe. Pri telovadbi na sokolskem telovadišču je prišlo do dveh nezgod. Pri metu diska je po nesrečnem naključju priletel disk v 20 letnega Ivana Leberja iz Oplotnice ter mu poškodoval nosnico. Istotam se je ponesrečil tudi 15 letni učenec Rajko Šum iz Trubarjeve ulice in si zlomil desni podlaket. 40 letna posestnica Karolina Petelinčič je padla s češnje in zadela težke notranje poškodbe. Prepeljali so jo v mariborsko splošno bolnišnico; ravno tako tudi Šuma, dočim so nudili Leberju prvo pomoč na reševalni postaji.

Prvi mariborski pilot trgovec Moravec je radl majhnega defekta moral v nedeljo predčasno pristati; pri tem se je strl propeler. K sreči ni bilo nobene človeške žrve.

Na trgu so se pojavile prve bruske: 16 dinarjev kilogram.

Ob razvitu sokolskega prapora na Trgu Svobode je postalo slabo 20 letni Mariji Urnak iz Sobotice in 19 letni Ani Vošnjak iz Maribora. Posređoval je rešilni oddelek.

Nezavesten se je zgrudil na tla brezposelni Ivan Strauss s Tržaške ceste. Prepeljali so ga v splošno bolnišnico.

Cerkveni vestnik

Ura molitve na čast presv. ranam in predrazi Krvi Jez. Krist. — knjižica, po kateri se je že par let zelo popraševalo, je izšla v novem natisu. Dobiva se v prodajalni Nišman v Ljubljani za ceno 4 Din. Nočni fastivi presv. Zakramenta bo bodo rabili že pri prih. nočnem čiščenju od 2. na 3. jutro.

Smrtni boj s kobro

Mangusta maščuje ljudi in živali

Mangusta, ki jo v Evropi bolj malo poznamo, je najnevarnejši sovražnik neštivilnih indijskih kač. Spada k roparskim živalim in je komaj 65 centimetrov dolga. V mnogih krajih Indije, kjer amre veliko število ljudi zaradi kačjega pika, smatrajo mangusto za dobrodelno žival in maščevalko, ker jo zaradi tega smatrajo za sveto.

Mangusta ne pobija kač zaradi lakote in se redkokdaj zgodi, da jo požre. Lov na kače pomeni za mangusto neko notranjo potrebo, nekak šport, bi dejali moderno.

V »Kölnische Volkszeitung« opisuje Hans Winter boj med kobro in mangusto, ki ga je videl na lastne oči iz neposredne bližine.

Kobra je ležala nekega aprilskega jutra pod dateljevo palmo in se grela pod toplimi žarki aprilskega solnca. Bila je dolga nad šest čevljev in je bila zvita v klopčič. Naenkrat se je prikazala iz goščave mangusta, ki se je očividno vračala s svojega nočnega pohoda. Ne da bi se mala žival zavedla velike nevarnosti, se je takoj spustila v boj s kobro. Skočila je kači takoj na tilnik, toda bila je za drobce sekunde prepozna in ni več dosegla glave svojega sovražnika. Bliskovito se je kača obrnila in za trenutek obstala nepremično.

Pogosto se zgodi, da mangusta takoj ubije kačo, zlasti če je slednja sita in prebavlja. V takem slučaju se ji komaj ljubi braniti se. To pot pa ni bilo tako, zakaj kobra se je v drobce sekunde postavila z gornjim telesom pokoncu in le komaj se je mangusta izgnila smrtnega ugriza.

Kobra je navadno pri takem boju zvita v klopčič in se brani le z gornjim delom telesa. Gibanja njenega gornjega telesa pa so tako hitra in prožna, da jim človeško oko komaj sledi.

To je mangusta instinktivno občutila in zaradi tega spremenila način boja. Začela jo je obkroževati in jo na ta način prisilila, da je ostala neprestano v gibanju. Od časa do časa pa je mangusta skočila naprej in preskočila od jeze sikajočo kačo. Pri tem ji je vedno zadala rano s svojimi

ostrimi kremplji. Telo kače je bilo kmalu pokrito s krvavečimi ranami. V svojem obupnem smrtnem boju je kobra ponovno poskusila zadati mangusti smrtni udarec, toda vedno se ji je malo telo manguste za las izognilo. Če bi mangusta le za trenutek nehala s svojim manevrom, bi bilo po njej. Toda njena izredna srčnost in hitrost sta jo ponovno rešili. Polagoma je začelo pojmati divje premetavanje kače, mangusta pa je podvojila svojo energijo. Dvajsetkrat, tridesetkrat, stokrat je obkrožila razjarjeno kačo. Pa je zopet skočila naprej in nikdar zgrešila cilja.

In nato je nastopil odločilni trenutek. Naenkrat se je mangusta pognala naprej z dolgim skokom in skočila s neverjetno natančnostjo na hrbet kače. Komaj pet centimetrov od glave se je zazirila v vrat zvijajoče se kače. Le za trenutek je kača prenehala s svojo obrambo in ta trenutek je mangusti povsem zadostoval, da je tvegala odločilen skok.

Divje sikajoč in zvijajoč se od bolečin je začela kobra v svojem smrtnem obupu premetavati glavo sem in tja in poskušala z vsemi sredstvi, da bi se osvobodila mangustinega objema. Previjala se je, se povsem zvila v klopčič in se v naslednjem hipu pognala v ravni pozi v zrak. Toda zaman. Srčni mali nasprotnik je čepel na njenem vratu kakor klop. Da, čimbolj je poskušala kobra, da bi se otresla nasprotnika, tem globlje so se njegovi zobje zagreblili v njeno meso.

Strašen boj se je bližal svojemu koncu. Še en skok v višino, sekunden pregib krvavečega telesa in v naslednjem trenutku je to telo padlo onemoglo na tla. Mangusta je takoj izbrala ugoden trenutek in kakor blisk skočila kači na glavo. Njeni ostrí zobje so se zagrizli v možgane pojmajoče kače. Ogromno telo kobre je začelo trzati. Še en mojstrski ugriz in mangusta je odskočila s kače. Sopihaajoč od utrujenosti je potrpežljivo čakala, da je kača obležala nepremično. Nato pa je ponosna nad svojo zmago odkorakala v goščavo novim pustolovčinam naproti.

Prepir za zopet najdeno hčerko

Bratislavske oblasti stoje pred težavno nalogo, katere začetek sega 14 let nazaj, torej še v leta vojne. V juniju leta 1917. je tovarnar Abraham Izak Katz pobegnil s svojo družino iz Zalescikija v Vzhodni Galiciji. Katz je bil lastnik velike tovarne in je vse svoje imetje prepustil usodi. Po težavnem potovanju čez Karpatse so prišli Katz, njegova žena in štirje otroci naposled v Rim. Med potjo pa se jima je izgubila najmlajša hčerka, štiriletna Sara. Med potjo je vsa družina prenočevala kar na prostem in neke noči je dekletce izginilo. Vse iskanje je bilo zaman. Kakor pa so pred kratkim ugotovila poizvedovanja, je takrat našla dekletce vojaška policija. Čez pol leta jo je oddala neki gospe Buresch, ki je deklico pohčerali. Katz se je po vojni vrnil nazaj na Poljsko in pozidal svojo tovarno. Otroka pa starši niso pozabili

in so kar naprej poizvedovali za njim. V zadnjih mseeih šele se jim je posrečilo, da so našli pravo sled. Katz je po dolgem trudu zvedel, kje je njegova hčerka, in se je obrnil na gospo Buresch, naj ji izroči Saro, ki je med tem dobila ime Antonija. Mala Sara je sedaj ljubko 18 letno dekle, vzgojeno v katoliški veri. Ker govori dekle samo češko, Katz pa le poljsko in nemško, se torej oče in hči ne moreta niti pogovoriti. — Gospa Buresch pa je energično odklonila Katzovo zahtevo in si ne pusti odvzeti dekleta, ki jo je pravilno adoptirala. Tovarinar je naprosil za pomoč oblasti. Razvil se je zanimiv prepir, o katerem se še ne ve, kako se bo končal. Hiša gospe Buresch je stalno pod policijskim varstvom, ker se boje, da ne bi Katz svojo hčerko s silo odvedel.

Lovci na bisere

Neznosno je pripekalo solnce proti poldnevu. Lahna para se je leno plazila po vodni gladini. Zrak je bil nasičen s slanim vonjem morja. Negibno so ležale ladje v malem zalivu. Nobena sapica ni vznemirjala morskih valov.

Vročina je bila čedalje hujša. Toda lovci na biserne školjke niso počivali. Računali so s prostim popoldnevom.

Dva moža sta že ležala iztegnjena na tleh in tožila o silnih bolečinah, ko je bila Ibbotova skupina na vrsti, da se potopi v morje. Ibbot je po- tožil: »Ne moremo več, patron,« je dejal Evropejec, ki je stal nedaleč od njih. »Do večera moramo odlo- žiti.«

»Ali si znorel?« ga je narahlil jezen glas pa- trona. Bil je to velik rdečelasec z brutalnim obra- zom. Irec, ki pa je radi svojih slabih lastnosti mog- el živeti le izven svoje domovine. »Glejte, da vsta- nete, in sicer takoj! Če ne, prelomim pogodbo in vas

postrelim kakor pse!«

Domačini so takoj vstali in si začeli tlačiti volno v nosnice in ušesa. Ibbot je stisnil zobe in oči so mu od jeze stopile iz jamic.

»Takoj v vodo!« se je začel Irčev glas. Nihče od domačinov ni odgovoril. Krepko so zajeli zrak, se oprijeli vrvi, na kateri so bili pri- vezani težki kamni, in skočili raz krov. Težki kamni so jih takoj potegnili na dno.

Dvajset metrov pod morsko površino. Potap- ljači so z levo roko krepko držali za vrv, z desno pa grabili po školjkah in jih metali v bisage, ki so jih imeli privezane ob telesu.

Ena minuta ... Dve minuti ... Prvi je že poteg- nil vrv in dal s tem znak, naj ga potegnejo kvišku. Nato drugi in tretji.

Ostali je še Ibbot. Od mladosti je bil vaje- n potapljanja, zato je več vzdržal kakor ostali. Do štirih minut je lahko ostal pod vodo. To pot pa je

vzdržal še dalje. Hotel je počakati, da dobi potap- ljaško bolezen. Vedel je natanko, kako je zapisano v pogodbi. Oboleli se mora takoj izključiti od dela.

Pritisk okrog njegovih prsi je postal od tre- nutka do trenutka močnejši. Voda se je pričela vr- teti okrog njega kakor modra steklena stena. Dal je znamenje. In nato še enkrat, z vso silo. Drugo znamenje je pomenilo največjo nevarnost, morske pse.

Pritisk na glavo in prsi je narastel do stra- hovite bolečine. Z veliko brzino so ga potegnili kvišku. Začutil je, kako mu vre po žilah kri in se spreminja v ogabno pekočo snov.

Toliko, da so ga še prišli, ko so ga poteg- nili ven. Potem je izgubil zavest. Volna v ušesih in nosnicah je počasi postajala rdeča.

V pogodbi je stalo, da morajo v slučaju ne- varnosti, ki bi jim grozila od morskih psov, po- tapljači tri ure prenehati z delom. Ibbot pa, ki ga je mučila potapljaška bolezen, ta dan sploh ni smel več v vodo.

Patron je čakal. Toda ne dolgo. Že čez pol ure je njegov samokres pognal domačine v glo- bino. Tudi Ibbotova skupina je morala v vodo. Štirje možje so stopili k vrvi.

Irec je stopil k Ibbotu. »Kaj vraga je s teboj?« se je zadržal nanj. »Ta- koj pokonči!«

Ibbotove prsi so se težko dvigale. Počasi je odprl oči in jih zopet zaprl.

»Ibbot, norec!« ga je zopet narahlil patron. »Menda se vendar ne boš upiral mojemu revol- verju?«

Ibbot ni odgovoril. »Ibbot, če si bolan, se javi takoj!« je dalje govoril Irec z nekoliko milejšim glasom.

Ibbot ga je trudno gledal in molčal.

»Vstani, če ne prelomim pogodbo!«

»Ne morem vstati,« se je na tleh ležečemu utrgalo iz ust.

Najvarnejše in najboljše naložite denar pri

Ljudski Posojilnici v Celju

reg. sadr. s neom. zav. v Celju, v novi lastni pa- lači na ogli Kralja Pe- tra c. in Vodnikovc ul.

Stanje hranil. Vlog nad Din 100,000.000. Obrest- na mera najugodnejša. Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš nad 5000 članov posest- nikov z vsem svo- jim premoženjem

Posojila na v knji- žbo, poročstvo ter sastavo pod naju- godnejšimi pogoji

Vlagatelji pri Ljudski posojilnici v Celju ne plačajo nobenega rentnega davka

Od bradavic razorani obraz Irec je zardel v grozečem srdu.

»Ti stavljaš?«

Nobenega odgovora. Od nekd je zapihal la- hen veter in se poigral z valovi.

»Tri minute bom počakal! Potem bom stre- ljal!«

Ibbot je ležal nepremično z zaprtimi očmi na tleh. Bledi obraz je obrnil proč.

»Patron,« je zajeceljal eden domačinov, »v pogodbi stoji, da ...«

»Naj spregovori in pove, kaj mu je!« je za- godrnjal Irec.

Tri minute so minule. Irec ni streljal. Gro- zeči obrazi domačinov so ga odvrnili od tega.

»Primita ga za roke in noge in vrzite v vodo. Bomo videli, če je res bolan.«

Roke domačinov so že segale za pas, kjer so imeli nože za obrambo pred morskimi psi, toda revolver v rokah Irec jih je krotil. Obotavlja se so dvignili rjavo telo. Za hip se je zamajalo v zraku. Nato pa jim je spozlelo iz rok in padlo zviška na tla.

»Vraga!« je zaklel Irec in se sklonil k Ibbotu, ki je nepremično obležal na tleh. »Vraga ... On je ... mrtev!«

Ibbotove oči so bile široko odprte. Irecu se je zazdelo, da bulijo vanj. Pograbil je kos platna in pokril mrtvečev obraz.

Ni več ni govoril. Krepke je stisnil revol- ver in se postavil tako, da je imel v pregledu vse domačine.

Prijeli so za vesla in počasi, skoraj svečano se je barka pomikala proti bregu. Še vedno se je plazila po vodni gladini lena para in solnce je žgalo, žgalo ...

DAMSKÉ LETNÉ OBLEKE

iz umetne svile od . . Din 120.—
domače perline od . . Din 60.— naprej pri
F. I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.
Oglejte si cene in blago v naših izložbah.

Špecerijsko in kolonijalno blago,
umetna gnojila, cement itd. itd.
dobavlja
Gospodarska zveza v Ljubljani

štedi Vaše perilo!

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani,

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarikovi cesti.

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe, b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
 2. Zvonove in steklo proti razpokam in prelomu.
 3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.
- Zastopniki v vseh mestih in farah.

Dvajset tisoč milj pod morjem

spisal

JULES VERNE.

51

Ko sem slekel svoj potapljaški skafander, sem hitel na ploščad. Tu sem našel kapitana.

»Mož je torej prošlo noč preminul?«

»Zalibog, gospod Arronax,« je odgovoril kapitan.

»In zdaj počiva poleg drugih svojih tovarišev na koralnem pokopališču.«

»Da, pozabljen od vseh, toda ne od nas! Tudi njegov grob bodo preplegle koralne s svojim apne- nastim oklepom in trupla tovarišev bodo za veko- maj združena med seboj.«

Kapitana je premagalo ganotje, tako da je zaihtel.

»Tam, par sto čevljev pod morsko gladino je tiho pokopališče nas vseh.«

»Vaši mrtveci vsaj mirno počivajo in noben som jim ne more ničesar.«

»Res je,« je dejal kapitan Nemo, »niti som niti človek jih ne vznemirja.«

TRETJE POGLAVJE.

Indski ocean.

21. januarja leta 1868 opoldne je naš prvi čast- nik meril solnčno višino. Jaz sem bil na vrhnji palubi, kadil cigaro in opazoval častnika. Bil sem prepričan, da mož ne razume francoščine, kajti večkrat sem bil nalašč izustil kakšno besedo ali stavek, na katerega bi bil moral odgovoriti ali dati vsaj kakšno znamenje od sebe. Toda poročnik je ostal nem in se ni menil za moje vzklike ali opazke.

Medtem ko je častnik meril s sekstantom, je krepak matroz, ki ga že poznamo z našega prvega podmorskega izleta na otok Crespo, čistil steklo žaromete. Imel sem priliko, da si ogledam aparat, kojega svetilno moč so postoterejevali lečam podobni obroči, ki so bili razvrščeni kakor pri morskih svetilnikih. Električna žarnica je bila tako konstruirana, da je dajala iz sebe svojo svetlobo. V resnici se je njena luč proizvajala v praznem prostoru, tako da je bila i jaka i enakomerna in trajna. Radi tega tudi ni bilo treba grafitnih konic, med katerima se stvarja svetlobni lok. To je pomenilo za kapitana Nemo velik prihranek, ker bi mu sicer bilo zelo težko konice obnavljati.

Ko se je »Nautilus« zopet pripravljal, da svojo pot pod morjem nadaljuje, sem se vrnil v salon. Zaklopi so se zaprli in »Nautilus« je plul naravnost proti zapadu.

Pramec podmornice je rezal valove Indskega oceana — ogromno morje, ki ima 500 milijonov hek- tarov prostornine. Njegova voda je tako prozorna, da se človeku kar zvrtil, če se skloni nadnjo.

»Nautilus« je plul navadno v globini 100 do 200 metrov. Marsikomu bi bilo ob tej vožnji dolgčas, zame pa je bila ta vožnja pod morsko površino slej- koprej največja zabava. Tudi naše zdravje je bilo izborna, kar je bilo brezdvoma pripisovati kakovosti naše hrane. Sicer je Ned Land skrbel za izpremembo. Kadar smo pluli nad gladino, smo imeli obilo prilike, da smo streljali vsakovrstno perjad, ki leta nad oce- anom, v prvi vrsti galebe. Če jih zna kuhar pripraviti, jim ni kaj reči. Med velikimi ticami, ki priletijo z največjo hitrostjo z najoddaljenjših obal ter se utru- jene vsedejo na valove, da jih nesejo, smo občudo- vali zlasti krasne albatrose, ki pa zelo neprijetno in presunljivo kričijo.

V mreže pa smo vlovili več vrst želv z zelo

vzbočenim hrbtom. Te želve se znajo izvrstno po- tapljati in plavajo dolgo pod vodo in sicer zategadelj, ker zaprejo mišičasto zaklopnico, ki se nahaja na koncu nosne odprtine. Kar se tiče rib, pa smo videli skozi stekla našega salona zelo zanimivo vrsto, ki je podobno kakor želve, pasavci in morski ježki za- ščitena po oklepu, ki pa ni apnenast, ampak v resnici koščen in ima časih obliko trikot, časih pa če- tverokota.

Dne 24. januarja smo, potem ko smo prepluli 540 milj s hitrostjo 22 milj na uro, zagledali otok Keel- ling, koraljasto vzvišino, ki je pokrita s krasnimi go- zdovi samih kokosovih palm. Pluli smo hitro mimo, tako da je otok kmalu izginil za nami. »Nautilus« je zdaj okrenil krmljo na severozapad naravnost proti najjužnejšemu rtu indskega poluotoka.

»Hvala Bogu, da pridemo zdaj iz tega prokletega Papua-otočja, kjer je več divjakov ko divjadi, v bolj civilizirane kraje,« tako me je nekega dne ogovoril Ned Land. »Na indski celini imamo ceste, železnice in mesta. Vsakih pet milj srečamo tam rojaka. Kaj mislite, gospod profesor, ali se ne bliža trenutek, ko se bomo od gospoda kapitana lahko poslovili tako uljudno, kakor nas je sprejel on?«

»Ned,« sem odločno odgovoril, »nehajte enkrat s tem! Saj se tako hudo ne mudi. «Nautilus» se vedno bolj približuje Evropi. Če bomo enkrat v evropskih vodah, ne bo težko ukreniti vse, kar je potrebno, da postanemo zopet svobodni. Sicer pa ne verjamem, da bi nam kapitan dovolil, da se izprehajamo po ma- labarski obali, kakor je bilo to v gozdovih Nove Gvineje.«

»Saj ne rabimo njegovega dovoljenja!«

Nisem se hotel s trmoglavim Kanadcem prepri- rati in mu zato nisem več odgovarjal. Odkritosrečno rečeno, se jaz sploh še nisem mislil posloviti od »Nautilusa«.